

Inleiding op het thema

Het jaarthema van de Ekklesia is: De wereld is van iedereen

Nou, is dat nou wel zo?

De aardse wereld om ons heen, waar wij in leven, is voor een groot deel van de eigenaren van alle onroerende en roerende goederen. Veel in de wereld is privaat eigendom en dus niet van iedereen. Naast het privaat eigendom van personen is er ook veel overheidseigendom en er zijn wetten die verbieden dat iedereen vrij van bepaalde delen van de wereld gebruik kan maken. Op een snelweg mag je niet lopen .

De wereld is van iedereen is misschien als idee waar. Maar voor concrete materiële delen van de wereld gaat deze uitspraak niet op. De wereld is verdeeld en begrensd, en de delen zijn van iemand. En in deze wereld moet je erkend eigenaar zijn, of deel zijn van een erkende groep, wil je ergens recht op kunnen doen gelden. Wie geen papieren heeft, heeft geen rechten. Wie moet vluchten en elders in de wereld weer een bestaan moet opbouwen wordt hier intens mee geconfronteerd.

De verdeling van de wereld in eigendommen, is in sommige opzichten nuttig en noodzakelijk. De eigenaar heeft ook de plicht voor zijn eigendom te zorgen. De wetten en regels en de handhaving van de wetten en regels door de overheid, geven duidelijkheid en bepalen wie waarvoor verantwoordelijk is te houden. In de Bijbel is eigendom geen discussiepunt . Gij zult niet stelen. Diefstal is uit den boze. Maar de rechten en plichten rond eigendom (denk aan de slavernij, vrouwen, kinderen enz.) zijn sinds de woorden in Exodus, Leviticus, Numeri enz. wel anders geworden. Slavernij is afgeschaft, vrouwen en mannen zijn voor de wet gelijk in rechten, enz.

De verdeling van de wereld in landen (rechtsgebieden) geeft zekerheid. Landen/ rechtsgebieden hebben grenzen. Iedere grens scheidt. En wekt een gevoel van nieuwsgierigheid: wat is over de grens? En angst voor het onbekende dat aan de andere kant van de grens te vinden zal zijn. Hoe minder beeld ik heb of hoe groter de onzekerheid wat ik achter de grens aan zal treffen, hoe groter de angst.

Paul Scheffer heeft voor de maand van de filosofie dit jaar een essay geschreven: De vrijheid van de grens. (€ 5,00)

De binnengrenzen binnen het gebied van de Schengenlanden in Europa worden niet meer bewaakt, omdat het verdrag het vrije verkeer van personen in deze landen regelt. Door de toestroom van migranten en vluchtelingen bleek in de afgelopen jaren dat het bewaken van de buitengrenzen van het gebied nauwelijks geregeld was. Het in goede banen leiden van de stroom mensen die naar Europa wilden, bleek onuitvoerbaar. Het leidde tot het hernieuwd invoeren van grensbewaking langs een aantal kritische grenzen en afspraken met Turkije over het terugsturen van migranten, die geen beroep willen doen op asiel. Asiel kan alleen verleend aan mensen uit oorlogsgebieden. Alle andere mensen, die in Europa werk willen zoeken, moet de toegang worden geweigerd. Zij moeten terug en hun eigen regering moeten voor hen maar werk scheppen.

Wij voelen opnieuw de noodzaak om grenzen te hebben en te bewaken. De grote stroom van asielzoekers en migranten kan als percentage van de bevolking en op historische gronden worden gerelativeerd. Maar een aanzienlijk deel van de bevolking ervaart de komst van de asielzoekers en

migranten als bedreigend. En dat gevoel is sterker voor hen wiens leven binnen onze grenzen al vol bedreigingen is: minder kansen, minder gelijkheid, minder werk, minder inkomen, minder gezondheidszorg, enzovoorts.

Nieuwsgierigheid en angst zijn emoties die opgeroepen worden door een grens. Nieuwsgierigheid helpt je een grens over te gaan en angst maakt dat je achter de grens je zelf veiliger voelt. Angst heeft grote ogen. Dit geldt voor alle grenzen, fysieke en de grenzen van een taboe. Peter Sloterdijk: 'Wat de huid is voor een mens, is de grens voor een staat. Alleen engelen hebben geen huid, maar wij zijn niet hemels, wij behoren tot de aarde.'

De grenzen tussen landen zijn ooit in de historie ontstaan. Grenzen scheiden de gebieden waarin verschillende overheden zeggenschap en macht hebben. Ze bepalen daardoor welke wetten gelden, wie de veiligheid verzorgen (leger, politie, enz), wat de voertaal is, hoe het onderwijs is georganiseerd, enz. Mede hierdoor vormen landen een eigen cultuur, hebben een geschiedenis, hebben eigen media, enz. Wij leven in een land, een streek, in een plaats, en een cultuur. Daar zijn we mee verbonden; het is deel van onze identiteit. En we zijn heel gevoelig voor aantasting van onze identiteit. De grenzen in Europa worden niet meer zo streng bewaakt als vroeger. Maar onze grenzen kunnen niet eenvoudig worden opgeheven. Als dat toch dreigt te gebeuren, voelen we ons beroofd en boos. Dat gaat niet gebeuren!

De wereld is van iedereen, maar de grenzen moeten blijven.

Gespreksvragen:

1

Hoe beleef je jouw identiteit? Ben je (bijvoorbeeld) Nederlander, Zeeuw, Hollander, Fries, Amsterdammer, uit Scheveningen, van Den Haag, van ADO, import, nergens thuis, gast?

Heb je ooit het ongemakkelijke gevoel gehad dat je over de grens in een voor jou vreemd gebied was?

Ben je nieuwsgierigheid naar wat er achter de grens is?

Vind jij het ontmoeten van onbekenden angstig of aantrekkelijk?

2

Is Nederland een land dat zich ontwikkelt tot een open samenleving, een land waarin veel bevolkingsgroepen vreedzaam samen kunnen wonen?

Leven de bevolkingsgroepen in Nederland te veel langs elkaar heen?

Moet Europa zijn grenzen beter gaan bewaken?

In het internationale recht geldt het zelfbeschikkingsrecht voor volkeren. Wat maakt een volk tot een volk en hoe kan dat recht gestalte krijgen?